

همان روزهای اول تحت تدابیر ویژه رئیسی که به‌طور مستقیم این موضوع را دنبال می‌کرد، سفرهای متعددی را به کابل انجام داد. مهم‌ترین بخش این تلاش‌ها در جریان سفر «مولوی امیرخان متقی»، سرپرست وزارت خارجه هیأت حاکمه افغانستان در دهم دی ماه سال گذشته صورت گرفت که مقام‌های دیپلماتیک ایرانی به دستور مستقیم رئیسی رایزنی‌های مفصلی را با مقام‌های طالبان پیرامون موضوع حقابه به جریان انداختند. حاصل این پیگیری‌ها چند روز بعد، باز شدن درچه‌های بند سد کمال‌خان توسط افغانستان و جاری شدن آب به سمت مرزهای جمهوری اسلامی ایران بود. در گام اول رهاسازی آب سد کمال‌خان به سمت ایران، حدود ۴ میلیون مترمکعب از حقابه حدود ۸۲۰ میلیون متر مکعبی ایران تأمین شد که فاصله زیادی با حد مطلوب داشت. از این رو رئیسی در پیگیری این موضوع تا تحقق کامل منافع کشور، وزرای امورخارجه و نیرو را مأمور پیگیری کرد و یادآور شد که «دولت در پیگیری حقوق ملت به هیچ عنوان کوتاه نخواهد آمد». وزیر امور خارجه در پی این دستور بلافاصله با وزیر خارجه طالبان به صورت تلفنی گفت‌وگو کرد و با اشاره

به بازندگی‌های اخیر و جاری شدن آب در رودخانه هیرمند اظهار امیدواری کرد که «موانع مصنوعی جهت رسیدن آب» به ایران و تأمین حقابه ایران وجود نداشته باشد. وزیر امور خارجه ایران به وزیر خارجه طالبان یادآور شد که «تحویل حقابه ایران شاخص مهمی برای سنجش تعهدات هیأت حاکمه افغانستان در عمل به تعهدات بین‌المللی در قبال ایران است.»

گفت‌وگوی بی‌واسطه

وجه دیگر نقش‌آفرینی رئیسی در پیگیری دیپلماسی منحصر به فردش را می‌توان در گفت‌وگوهای مفصلی جست‌وجو کرد که او در آغاز مذاکرات حساس ایران و کشورهای ۴+۱ با هدف رفع تحریم‌های ظالمانه علیه ایران از سر گذراند. رئیس جمهور در گفت‌وگوهای مهم خود با «امانوئل مکرون»، رئیس جمهور فرانسه با مورد توجه قرار دادن منافع مشترک تهران و پاریس، کوشید همتای فرانسوی‌اش را متوجه این واقعیت کند که رویکرد جدید تهران تا چه اندازه معطوف برداشتن گام‌های عملی جهت تحقق منافع برجامی‌اش است. با در نظر گرفتن چنین پیشینه‌ای و با توجه به واقعیت‌های حاکم بر روابط ایران و کشورهای منظومه غرب، فعال‌سازی دیپلماسی فردی در مقطع کنونی یکی از بهترین گزینه‌های پیش روی سیاست خارجی ایران است. این گفت‌وگوها که اتفاقاً بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های جهان داشت، به مفهومی گفت‌وگوی بی‌واسطه با دولت‌های غربی بود. گفت‌وگوهایی که در آنها صریح‌ترین مواضع ایران از جمله واکنش احتمالی به تبعات محقق نشدن منافع اقتصادی کشور در قالب برجام مطرح شد و اتفاقاً تأثیر ممکن خود را یافت. حمایت بی‌قید و شرط رئیس جمهور از دیپلمات‌هایش و تشریح رویکرد هوشمندانه برجامی ایران سبب شد که مذاکرات حساس وین در کوتاه‌مدت، چشم‌انداز روشنی جهت حل و فصل اختلافات برای رفع تحریم‌ها پیش روی خود ببینند.

فعال شدن دیپلماسی شخصی اگرچه منحصر به شخص رئیس جمهور باقی نمی‌ماند، اما به کارگیری همه ابعاد آن، تمام ظرفیت‌های ممکن را در مسیر دیپلماسی متوازن و موفق ممکن می‌سازد. گسترش روابط دیپلماتیک مؤثر با اغلب کشورهای آسیایی و منطقه خاورمیانه و در عین حال حفظ کانال دیپلماسی با غرب، نقطه عزیمتی است که رئیس دولت سیزدهم ذیل ابتکارعمل ویژه خود دنبال کرده که با قرار گرفتن در مسیر تدریجی و غایی خود، فرصت برداشتن گام‌های بلندتری را نیز در پیش رو به وجود می‌آورد.

ورود جدی رئیس جمهور به عرصه تقابل با بیماری مرگبار کرونا و پیگیری شخصی او از یکسو سبب شد مقام‌های عالی‌رتبه دیگر کشورها مسیر کمک به ایران را در مقابله با کرونا تسهیل کنند و در داخل هم در کمترین زمان ممکن، هماهنگی بین بخش‌های فعال و مؤثر در سیاست خارجی و تمرکز در تصمیم‌گیری برای رفع بحران موجود حاصل شود

نشست وزیران و مدیران ارشد محیط‌زیست غرب آسیا؛ تیر ۱۴۰۱

